

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 1.

Fylke: Trondheim.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Hillesø.

Emne: And og plag.

Bygdelag:

Oppskr. av: Carl Bertheussen.

Gard: Slousetta.

(adresse): Rorbaks 50, Trondheim.

G.nr. 9.

Br.nr. 11.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

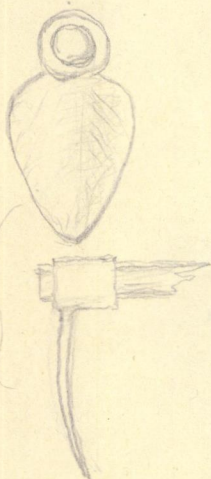
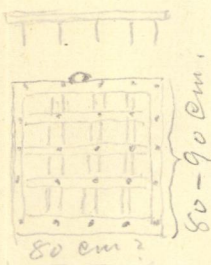
— Fra et fiskeridistrikt som Hillesø kan det ikke bli meget å melde angående det emne det her gjelder. —

1. — Både and og plag er nu i bruk, men neppe and, i eldre tider. — Så aldri noen sårlan og hørte ikke „and“ nevnt.

2. — Spårmålet kan ikke gjøres nærmere rede for da kannvel praktisk salt opphørte tidlig i forrige århundre. Låkenen ble pløjet med plag og var det maldet ved med hør: jernbakter i. begrunn.

3. — Tic å „grave vicia“ i „patelaudet“ blei brukt et almindelig „grøe“ — se jern, salt på et 100-120 cm. langt skaft. Slike grøn var å kjøpe hos jernvare-farveringer — og brukt emne. Jernet er ca. 18-20 cm. langt og ca. 12 cm. bredt og begynner med en litt tykkere rjgg langretten på innsiden. — Grøet ble og brukt tic kjøping — oppvolding av de unge planter. — De gamle brukte ikke jern-grøe, men et men plump jernet av tre. — Har ikke sett noe slikt, men andel

Hørn 20 cm?

„Bregrou“ er velkjent sam skjells-
ard. En person som var lite „kag“ med
hendene sine - altså ikke „netthendt“,
ble kalt et „Bregrou“. Du e et Bregrou,
skjære: „Du, ditt Bregrou!“ -

4. - Småbråk bruktes heimelaget and med
2-4 grov. Den bruktes til å grave ned i
pattelandet. ^{og brukt med håndkraft}
~~og ble å luge anner med.~~
Den „stærne“ bruk, brukten kjøpte anden
sam „kjippe“ - malden opp om spirene -
De kalles også hestehotker.

5. - Tugen av kjipene 1-7 sam „ard“ er kjent.

6. - Skakler. Like bruktes jo nå så vel
som i gammel tid. - De benevnes også
„skjakerne“ som består av „skåker“
og „slin“. Hvert dugtne kalles ei „skåk“
bestemt: „skåka“. Flertal „skjaker“. Det
blei også sagt „skakkeleu“, Slinn
(Kant „i“) er da medregnet. ^{†)}

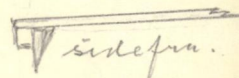
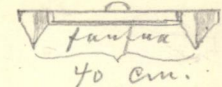
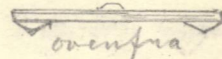
- På hver side av hestens „greie“ (selstäg)
var det en jernbøjle smidd inn på anring-
gen. Denne jernbøjle kalles „are“ fls.:
„aran“. Og den pinne som satte i årkulet
(på skåkas ytterende) het - og heten - ar-skilka.
„Hau fikk hesten i aran“ er et minneord.
Det blei også sagt når en hestherre drev
sin tjener (hård): „Hau har no fått
han i aran“ - „Gj. hau har dem i aran“ -
(Skåk og skjok har vel samme rot.)

7. - Begge deler: neppe.

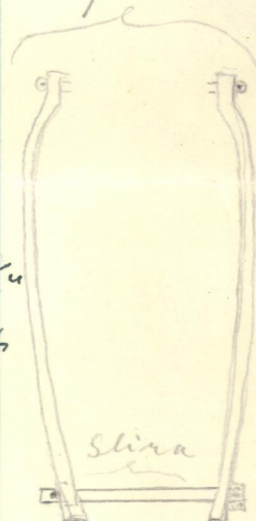
8. - Neppe: Hillesj!

+) En kan vist sagt ei sjak og sjoka for skåk og skåka.

Heimegjard and

Skjakerne.

(En person, en fisk o.l. som er svært
kjent i forhold til lengden, sier å
være slinn (langt).) Måls slinn
„Hau va så kjem å slinn skakke“
G. P.

Amselblad.

9. - Det skulle da være en de moderne typer.
10. Ikke aktuelt her.
11. - Se under 5. -
12. - Kan ikke se det. -
13. - Plojen ble ikke anvendt i Hillesøy, men muligvis nok ellers her og der. Ellers har Hillesøy hatt snisen på mange gårder - icke husbikone og litt mer. -
Snisen er ukjent. -
14. - Den plog vi hadde på gården i 1870 årene og utover, var mest lik fig. 14. "Kjelle-
hjula (den var anjenn) var anvendt. Løsten var anjenn. -
15. - Plojen vår var sjelden brukt. Vi spadde "patetlandene" som hver vår med stangjernspade. -
16. Blevi vistnok veltet tilbake. -
17. Ikke. -
18. Ikke. -
19. Omkring 35 cm. av. Ikke noe hjul.
20. - Ukjent. -
21. Nei, ikke så vidt vites eller kan antas

22. - Auei. -

23. Utgjente beleggelsen. -

Den plager som her behandlet, var
andit plag det eneste brukte. -

Ordet ar brükes ikke, men det
sies al; med lang a, og l som i
ardene dal, gal og sal - - .

Ordet al, er hantjäu, plag litisi.

Skilket hermed best mulig
meddeles.

Geart Benthavese

1514

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING